

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CĂRE DUMINECĂ

Anul IV — No. 35.

5 Septembrie, 1899.

CULTURA ROMÂNĂ ȘI CEA MAGHIARA

Toastul dela Arad al comitelui Tisza, atît de mult comentat în presa ungurească în sensul unei apropieri a Românilor de Unguri, i-a făcut pe acești din urmă să judece de astădată cu patimă ceva mai înfrînată, acțiunea socială a cunoscutei Asociațiuni de cultură românească, care își ținu mai deunăzi adunarea sa generală la Deva.

Presa ungurească, ne avînd încotro, trebui să recunoască, că Asociațiunea nu face politică, nu întărește spiritele, ci se preocupă exclusiv de chestii de cultură. Dar cultura, care face obiectul acestei societăți, e românească, și această circumstanță supără grozav pe șoviniști, chiar și în momentul cînd declamă despre comunitatea de interese între cele două națiuni așezate ca două insule în oceanul slav.

Presa lor insistă deci și cu această ocazie, că în Ungaria nu poate exista și nu trebuie să se desvolte decît o cultură cu caracterul specific al Maghiarismului și continuă zicînd, că dacă totuș se ivesc alte culturi, datoria Statului ar fi să sprijinească pe cea maghiară cu orice preț, ca ea să poată strivi pe celelalte. Care va să zică, ziarele acestea nu se sfîsc a cere Statului să intervină, cu birurile tuturor naționalităților, spre a ridica cultura maghiară în detrimentul culturai celorlalte națiuni contribuabile.

Statul unguresc pînă astăzi nici nu a făcut altceva și de sigur așa va face și în viitor. Rămîne însă o esențială deosebire: Toată cultura maghiară de astăzi nu este decît un product artificial al ordonanțelor guvernamentale și polițienesti. Ea stă și cade cu dispozițiile și cu puterea de acțiune a guvernului. Inițiativa privată este nulă în această privință și, în mod firesc, și cultura maselor ungurești e o simplă spoială.

La Români de acolo însă tot ce este cultură românească, este un product direct al stăruințelor private, al societății românești în vecinică luptă cu guvernul. Cultura aceasta românească înaintează de sigur mai încet, ea nu este atît de lucitoare ca cea maghiară, dar e de bună seamă mai serioasă și mai solidă, pentru că, respunzînd unor trebuințe foarte viu simțite, ea din societatea română pornește, se face cu enorme sacrificii private și își are astfel rădăcinile sale sănătoase în masele națiunii, iar nu în bugetul schimbător al Statului.

Dacă Români, în situația lor atît de grea, în continuă luptă cu Statul, au izbutit să producă o cultură națională, cu cît mai virtos, mai splendid și mai solid are să se desvolte ea atunci, cînd lanțurile despotice ce o împedică azi în mersul ei firesc au să fie sfărîmate? Pe de altă parte însă, cultura maghiară, care nu trăește și nu poate trăi decît sugînd la țîța bugetului de Stat, adunat din banii naționali-

tăților, se va risipi ca pleava îndată ce acest buget va fi redus numai la resursele Maghiarilor.

Și eu cred că acest timp nu mai e de parte, și cu apropierea lui se va hotărî adevărata și definitivă biruință între aceste două curente de cultură. Că biruința va fi a Românilor, nu mai încapă nici o îndoială. Va fi a lor, pentru că puterea de viață a culturai lor e sănătoasă; chiar azi, cu toată nedreapta intervenție a Statului pentru cultura maghiară, cea română ar putea ieși învingătoare, dacă în acea țară ar exista un singur lucru: *dreptul de liberă asociație, de liberă contribuție și de libertate culturală*. La umbra și numai a acestui drept, cultura română ar lua în curînd o dezvoltare cu adevărat fenomenală. Ca din pămînt, s'ar înălța cîteva licee splendide românești, o universitate românească, numeroase și bine organizate asociații și instituții de literatură, de științe, de educație națională. Și toate aceste centre de lumină ar fi alimentate de însuș sufletul poporului român, care ar privi la ele cu acea iubire caldă și dătătoare de viață ce isvorește din adîncimele sufletești ale unui popor sănătos la cap și întreg la inimă. Ele ar fi roadele coapte ale conștiinței sale naționale luminate, ce s'a dezvoltat în lupte crunte de veacuri întregi; răsărite din popor, ele ar face parte din ființa lui, ar fi concrescute cu el și ar constitui astfel o cultură care din ce în ce ar deveni mai solidă și mai bine cuvîntată.

Cultura maghiară însă nu e decît o plantă exotică ce nu poate trăi decît în sera bugetului de Stat; cînd furtuna politică ce se apropie are să spargă geamlicul acestei sere protectoare, planta aceasta a culturai maghiare are să se ofilească și să dispară ca și cînd n'ar fi existat nici odată.

Aceasta este una din deosebirile între aceste două culturi.

LA ROMA

D. V. A. Urechia, bătrînul dar neobositul nostru luptător în chestiunea națională a luat și de astădată, cu ocazia întrunirii congresului orientaliștilor la Roma, o laudabilă inițiativă: de a face să se simțā și acolo că în orientul Europei există și se dezvoltă o puternică ramură a mării familii romane.

Nu știm, întru cît intențiunea domnului Urechia se va putea realiza; știm însă, că el a făcut tot ce omenește îi era cu putință, ca națiunea română să fie bine reprezentată în Cetatea Eternă și să se poată afirma cu demnitate. În orice cas e cert, că dacă d. Urechia nu ar izbuti, vina nu ar fi decît de partea noastră, a indolenței noastre și a spiritului nostru morbid în vecinica critică negativă. Trebuie să fie cineva orb sau cu desăvîrșire preocupat de animosități în potriva inițiatorului, pentru ca sub pretexte de nimic să condamne ideia și pe ce-l ce a pus-o în practică. O fi avînd și d. Urechia defecte omenești, căci om este, dar mai mari defecte au aceia cari ridiculizează bunele sale intențiuni, în loc de a le sprijini și a căuta ca ele să se poată îndeplini spre mulțumirea noastră generală; căci nu e vorba de persoana domnului Urechia, ci de ideia sa, iar această nimeni nu o poate ridiculiza fără a se face însuș ridicol. Iar dacă nimeni dintre cei ce critică pe d. Urechia, nu e capabil de a face nici măcar atît cît face el pe acest tărîm, critica lor e nedreaptă și lipsită de serioșitate. Un popor tînăr ca noi, îndujmănit din toate părțile, zilnic insultat în mîndria originii sale și în legitimizele sale aspirații, un popor mic și lipsit de organizațiunea reclamei pe care o au alte popoare, nu poate aștepta și sta ascuns pînă ce va avea în fruntea sa oameni ideali cari să-l presinte lumii culte

și să caute a o interesa de soarta lui. D. Urechia are, orice s'ar zice, acest absolut incontestabil merit de a fi deșteptat și alimentat simpatiile celorlalte popoare romanice pentru noi. În epoca de emancipare și închiegare etnică în care ne găsim noi, aceste merite sunt, fără nici o îndoială, reală și, de sigur, mai mari decât ale multor altor celebrități încă necunoscute.

Dorim deci din suflet, ca bătrînul dascăl, adesea și crunt rănit în bunele sale sentimente, să aibă un deplin succes în străduința sa de a atrage atențiunea congresiștilor dela Roma asupra etnografiei, a limbei și a situațiunei Românilor. Ar fi cea mai înaltă satisfacțiune pentru el și pentru toți Românii cari știu să prețuească serviciile netăgăduite pe care el le-a adus cauzei românești.

CHESTIUNEA MACEDO-ROMÂNĂ

ȘI UN

PROGRAM NAȚIONAL

Primim din Macedonia următorul articol:

Unul din principalele motive, cari au contribuit la actuala detestabilă stare a școalelor noastre din Turcia a fost și faptul, că dela început nu s'a făcut un plan, un program privitor la ținta ce trebuie să urmărească școala și întreaga noastră mișcare națională.

Dacă s'ar fi făcut așa ceva, atunci nici acela, căruia i se încredințase fără de nici un control conducerea unei chestiuni așa de înaltă și sfintă, n'ar fi putut să abuzeze în cel mai înalt grad, de oare ce s'ar fi putut cunoaște de mai nainte treptele progresărei noastre naționale și prin urmare ușor de a se vedea la ce treaptă a ajuns dînsa într'un moment dat.

Ne fiind așa ceva însă, pentru mulți, pentru cei mai mulți, cari au ajuns în po-

siție de a conduce și privighea destinele Românilor; chestiunea macedo-română a fost *terra incognita*. Acești domni, lipsindu-le timpul material, sau nedîndu-i considerația cuvenită, sau, ceea ce e mai adevărat, fiind cû totul mistificați în ceea ce privește conducerea și mersul acestei imponente chestiuni, au lăsat-o cu totul pe mîinile unui singur om, care din extremă nenorocire întru nimic n'a fost apt spre a corespunde sublimei misiuni, ce în pripă și fără de prealabilă cercetare i s'a încredințat.

Nu este de ajuns ca cineva să facă sacrificii cu privire la atingerea unui țel frumos sau la împlinirea unei fapte bune. Se impune a cunoaște și mijloacele necesare, procedurile indispensabile pentru atingerea țintei ce este de urmărit. De alt-fel s'ar putea întîmpla astăzi cu chestia aromânească, ca acele sacrificii nu numai să nu-și atingă scopul, dar încă să dea un rezultat cu totul opus.

Și s'ar putea ca mulți din România să se scandalizeze căci școalele românești din imperiul turcesc, după atîtea considerabile sacrificii, după atîția ani de funcționare astăzi dau un rezultat aproape negativ.

Ei bine cu durere trebuie să mărturisim că Bulgarii, dela începutul deschiderii școalelor lor în Turcia, au avut atari oameni, cari au știut nu numai ce au de urmărit cu propaganda lor, dar încă și ce era de făcut pentru atingerea idealului lor. Un atare program a fost tipărit în mii de exemplare și a fost cunoscut nu numai de cei sus puși, ci și de toți aceia, cari simțiau bulgărește.

Și încă cu durere trebuie să mărturisim că Bulgarii nu numai că au reușit să îndeplinească punct cu punct toate dorințele exprimate de acel program, dar încă au făcut și ceva mai mult, pentru că în acea vreme nici nu putea să le treacă prin gînd măcar obținerea a șapte episcopate dela

Sublima Poartă. Astăzi Bulgarilor nu le lipsește decît drepturi politice, pentru cari pe toate căile, legale și nelegale, s'au pus a lupta de vre-o cîți va ani încoace.

Elementul românesc din Turcia nu numai că a dat îndărăt, înspăimîntător de îndărăt cu mișcarea sa națională, dar încă, spre imensa lui nenorocire, și pericolele cari îi amenințau existența au crescut și s'au agravat cu timpul. Așa, pe lingă grecismul de odinioară a crescut Bulgarismul ca un uriaș și a venit de s'a mai adăos în timpul din urmă și Sirbismul, care pe mulți din progenitura românească tinde să-i asimileze.

Și toate aceste streine și dușmănoase propagande sunt bine organizate, au programul lor de mai nainte bine stabilit.

* * *

Ar greși amar acela, care ar imputa Aromânilor actuala stare de lucruri cu privire la chestia lor națională. Este necesar a se ști că în Turcia n'ar fi putut să existe o chestie grecească fără de regatul Greciei, o chestie bulgărească fără de principatul Bulgariei, o chestie sirbească fără de regatul Serbiei, și prin urmare nici chestiunea românească n'ar putea să existe fără de regatul României. Amar ar greși dar aceia, cari din negîndire ar imputa Aromânilor lipsa de demnitate națională, de patriotism. Dacă mulți, prea mulți dintre Aromâni și-au sacrificat averile și viața pentru alții, mai ales pentru Greci, cu atît mai mult ei pot să facă aceasta pentru națiunea lor, pentru propriile lor interese.

Dacă dinșii n'au îmbrățișat școala lor națională, motivul este că o atare școală, așa cum li s'a presintat, nu putea fi îmbrățișată de oameni, cari țin la buna creștere a copiilor lor, la serioasele moravuri strămoșești și la ritul ortodox, bine cunoscîndu-se că la Români, seculi întregi au

fost conduși de biserică, sentimentul religios a trebuit să fie cu mult mai puternic decît cel național.

La început școalele românești, imediat cum s'au deschis aici după răsboiul dela 1877 au fost cu căldură îmbrățișate, de oare ce și misionarii națiunii cu rivnă și abnegație lucrau și poporul a început să aibe mari speranțe în școala sa. Indată însă după ce s'a încredințat conducerea chestiunii în mîinele unui singur și nevrednic om, a început o eră de urgii și de persecuții, de mistificări și hoții, cari fapte au compromis cu totul mișcarea noastră națională, ajungînd Români să creadă că România i-a dăruit cu școale românești spre a le corupe moravurile strămoșești, spre ai nenoroci, căci victime sunt destule și că printr'insele urmărește cu totul alt scop decît cel național.

Nu este aici locul nici plăcut de a face istoricul decadentei și compromiterii școalelor noastre prin nespus de blamabila conduită a aceluia, cari n'a simțit vre odată românește, dar nici omeneste măcar.

Ajunge să, spunem că astăzi și mulți dintre bunii Români, cari nu numai că au îmbrățișat cu foc chestiunea românească, chestiunea lor națională dar încă au făcut și sacrificii de tot felul pentru înaintarea și reușita ei, cu amar și durere au părăsit-o și nu-și mai trimit pe copii la școalele naționale, cărora lumea le dă un nume cu totul altfel, considerîndu-le ca proprietatea, ca apanagiile inspectorului. Aceasta i-a făcut pe unii dintr'inșii să-și trimită pe copii la școalele sirbești, de oare ce cu propaganda grecească de mult și rău erau certați.

Cu toate că actuala stare a școalelor și a chestiunii macedo-române este înfiorător de deplorabilă și nu este exagerată afirmațiunea că acest valoros element românesc, dacă n'ar fi ajutat și sprijinit la timp, este amenințat cu peirea, ceea ce

ar fi o nereparabilă și neiertată pagubă pentru neamul întreg, în special pentru România, totuș nu este disperat, timpul nu este cituși de puțin perdut.

Dacă s'ar lucra în mod înțelept și patriotic cu forțe morale și materiale mult mai considerabile, nu încapă îndoială că în doi sau trei ani s'ar putea dobîndi rezultate, ce nu s'au putut dobîndi în zecimi de ani.

Este a se ști că un însemnat prea puternic factor, care moralicește poate să contribuie mult la înălțarea elementului românesc este onor. guvern M. S. Sultanului ușor pricepîndu-se că mișcarea noastră națională pururea și în mod considerabil îi poate fi folositoare iar cituș de puțin vătămătoare, după cum se înfățișează celelalte propagande cu veleități de cucerire.

Din partea acestui înalt guvern chestiunea noastră are a se lăuda și felicita, pentru că în totdeauna favorabil i-a fost lui, dacă i-ar fi cu putință să ne ajute și materialicește cu drag ne-ar ajuta.

Acum cînd au ajuns în România iluștri oameni, cari se interesează mai de aproape de soarta mult periclităților și îndepărtaților lor frați și își dau toată silința spre a organiza școala lor națională pe baze solide și neclintite, Aromânul poate să privească cu încredere într'o nouă eră de fericire și de prosperitate națională și să spere că după puțin superioritatea sa morală, intelectuală și materială are să fie salvată și pe veci asigurată.

Pentru atingerea acestei sublime ținte se impune imediat un program bine chibzuit, bine întocmit.

Cosmescu.

ÎN CHESTIA NAȚIONALĂ

Primum următorul articol :

Exceptionala opresiune politică de care sunt părtași Românii din monarhia Austro-Ungară, i-a adus pe aceștia într'o situație atît de precară, în cît e nevoie mare de oameni absolut desinteresăți, cari să fie decîși a-și dedica viața întregă luptei pentru chestia națională.

Cu deosebire e nevoie mare de o carieră, în care să poată munci mai mult și mai profund zi de zi în tratarea chestiei naționale. Înțelegem *cariera gazetărească*.

Presa, în luptele naționale și culturale, este incontestabil factorul cel mai de seamă, considerînd terenul vast de muncă ce-i stă deschis și lumea numeroasă căre-i se adresează zi de zi. E cu atît mai importantă presa națională pentru Românii din monarhia Austro-Ungară pentru cuvîntul, că — în afară de Bucovina, arma întrunirilor politice ce li s'a răpit acum definitiv naționalităților. Astfel le-a mai rămas Românilor oprimați, presa, care însă e departe de perfecția care ar reclama-o interesele chestiei naționale.

În primul plan, faptul e a se atribui *lipsei de gazetari profesioniști*. Gazetăria nu se poate numi pînă acum o *carieră* la Românii oprimați. Cite-va ziare cu o mină de ziarîști, cei mai mulți temporari sau ocazionali, nici nu ofer, e drept, posibilitatea creării unei carieri a ziaristice. Abonații ziarelor sunt puțini, fondurile de existență ale organelor naționale se pot zice minime.

Aceasta e o stare, care n'ar mai trebui tolerată, dacă e să muncim cu toată tăria pentru izbînda chestiei naționale. E vremea, să ne cugetăm la mijloacele de reformare a presei naționale din Austro-Ungaria și în special la modalitățile cari ar putea promova instituirea gazetăriei ca o carieră.

Înțeleg lucrul așa, că din mulțimea de tineri cari urmează studiile universitare în Austro-Ungaria, ar trebui aleși și educați, anume o seamă cu talent și inimă pentru gazetărie. Aceștia ar fi chemați să se dedice carierei gazetărești, oricât de spinoasă este ea.

Cu siguranță s'ar ajunge atunci la ridicarea și perfecționarea presei naționale a Românilor Austro-Ungari, pentru că ziariști buni, profesioniști, ar redacta ziare bune, în stil modern.

Recunosc, că foarte puțini poate la început numai unul-doi tineri s'ar jertfi a acestei cariere atât de ingrâte la Români. Iar interesându-se de chestie oameni competenți, cari ar oferi și concursul cuvenit, lucrul n'ar fi imposibil.

Asemenea tineri ar trebui să studieze pe lângă drept, eventual și cursurile academiei de ziariști, ce se deschide în toamna asta la Paris. Chiar de n'ar profita mult în alte privințe, elevii români ai Academiei ar deveni în posesia universalei limbi franceze, pe care în Austro-Ungaria cu greu au ocazie de a și-o însuși.

Nu intenționez să mă ocup pe larg cu ideia atinsă în acest articol. Nu e locul. Ceea ce vreau e să atrag atenția celor chemați asupra momentului *actual* al acestei chestii.

Se observă de fapt la presa din Austro-Ungaria un regres, provenit din stagnația îngrijitoare a politicei naționale și în mare parte din insuficiența de redactare a ziarelor. Pe vremea acțiunilor naționale entusiaste ale anilor din urmă, nu se simțea cît de puțin desvoltată e presa națională a Românilor oprimați, și asta din cauză că publicul cetitor găsea zilnic material bogat în raportarea și comentarea acțiunilor naționale. Astăzi, cînd cel mult lucruri triste sunt de reportat și arareori cite un eveniment mai îmbucurător, presa ar trebui să facă o *școală serioasă politică* publicului.

Dar nu poate.— pentru că nu's forțe ziaristice suficiente și bune.

Și din punct de vedere literar și cultural, nu numai din punct de vedere politic, e nevoie de gazetari profesioniști și de o carieră gazetărească la Români din Austro-Ungaria. Astăzi cei mai mulți din puținii ziariști nici n'au școală românească temeinică, așa în cît nu se poate aștepta dela ei să ofere cetitorilor o limbă literară românească. Ziariști cari scriu bine, sunt rari.

Iată deci o sumă de motive serioase, cari ar trebui să ne determine a pregăti *începuturile carierei ziaristice la Români austro-ungari*. Cariera asta merită mai mult decît oricare altă jertfire de ajutoare acordare de burse naționale, cu un cuvînt interesare din partea tuturor Românilor de bine.

Pentru că, cine are devotamentul mare de a se decide ca toată viața să îndure pentru neam mizeriile carierei gazetărești, acela e cu trup cu suflet închinat chestiei naționale!

UNGURII LA STRÎMTOARE

Deși s'ar părea, că marile încurcături cari sbuciumă Austria, ar putea constitui pentru Maghiari ocazii bine-venite de a se întări și de a proclama într'o bună dimineață independența Ungariei, ei se arată foarte înorați și însunducați. Par'că le tot ninge și le tot plouă. Încep și ei să întrezărească oarecari semne de primejdie în slăbiciunea actuală a Statului austriac. Ei ar avea azi posibilitatea de a se desface de el și de a-și realiza visul lor tradițional, dar le vine rău cînd seamă își dau, că în fine ar putea, ba te pomenești că *ar trebui* să disolve asociația lor seculară cu Austria.

De unde pînă acum, tot ei strigau în gura mare că vor să se separe de Austria.

azi, cînd această separațiune ar fi mai realizabilă pentru ei decît or cînd, ei se fac cum am zice, niznai și o sfință spaimă le trece prin oase la gîndul că amenințările lor de odinioară ar putea deveni o realitate !

Astfel mai toate ziarele ungurești ne asigură că decumva în Austria nu s'ar alege delegațiunile, nu-i nimic, Ungaria poate să persiste în legături de Stat cu Austria și fără asemenea delegațiuni! «Nu mă vrei tu? Nu-i nimic, te vreau eu!» Cam așa zic astăzi țanțoșii noștri vecini către Austria cea atît de mult batjocorită și exploatată de ei!

Chestia însă e, că de astădată Austriicii nu mai țin nimic la protestațiunile de dragoste ale Ungurilor. Ei vor să-și răfuească socotelile cu acești îngimfați demagogi și vor, în toată serioșitatea, să-i dea afară din comunitatea politică cu Austria. De aceea amenință cu obstrucționism la alegerea Delegațiunilor, de aceea agitează cu înverșunare în contra Ungurilor. Cum să nu tremure dar acești din urmă? Ei cari mereu credeau, că Austriicii s'ar prăpădi de inimă rea, dacă ei, falnicii Maghiari, le-ar zice rămas bun ! Azi însă se conving, că toate tiradele lor independiste nu numai că nu mai pot speria pe Austriaci, ci mai virtos îi întărită în contra comunității cu Ungaria. Și Ungurii încep să-și dea seama, cam ce s'ar alege din trufașa lor atotputernicie, cînd ea nu s'ar mai putea rezema pe baionetele și pe tunurile Austriei. Cu groază în suflet se gîndesc ei la lichidarea generală a Statului lor, dacă agitația antimaghiară de peste Laita va continua. Și ea va continua. Ungurii pot fi siguri de aceasta. Și dacă azi se tem, mîne au să cază în genunchi în fața Austriacilor și cu lacrimi în ochi au să-i roage să se milostivească de ei și să-i suporte și mai departe sub scutul lor.

Vorba e însă, că Austriicii rar și greu

să agitează, dar cînd se agitează, ei nu incetează așa pe gratis. Împăcarea cu Austria are să-i coste scump pe Maghiari, așa de scump, că toate fanfaronadele au să le iese pe nas. Și nu mai e mult pînă atunci.

D'ALE NOASTRE

EDUCAȚIA ȘI INSTRUCȚIA

Ziceam într'un număr precedent, că cei ce strigă mai ales în contra rolului educativ al școalei și ar voi să-l știe înlocuit cu cel *exclusiv* instructiv sunt mai ales elementele noastre cosmopolite-vagabonde pentru care educația nu este decît «sentimentalism» născut și crescut pe tărîmul clericalismului. Las că este o ineptie să vorbești în Țara Românească despre primeddia clericalismului care nu există și nu poate exista, pentru că îi lipsesc toate condițiunile istorice și sociale din țările catolice, dar această luptă pentru înlăturarea înrîurii educative a școalei este și de rea credință, căci nu tinde a ne da decît capete sceptice și inimi veștejite, incapabile de emoțiuni morale, de avînt patriotic, de entuziasm pentru binele național.

Ca în toate lucrurile omenești și aici adevărul e la mijloc și iarăș și iarăș se dovedește profunda înțelepciune a filosofului antic care zicea că înțelepciunea adevărată e pe calea mijlocie, adică a moderațiunei.

Firește, că nimeni nu poate și nici nu vrea să conteste valoarea cunoștințelor pentru desvoltarea tinerimei; dar ca această valoare să fie reală, cunoștințele trebuie să formeze un sistem, un întreg organic, iar nu un caleidoscop de idei superficiale

și disparate și fără legătură între ele. Rostul lor adevărat însă nu poate fi ca să serve d. p., unui tânăr ca mijloc de subsistență sau de biruință în lupta pentru trai, ci, mai ales în școalele secundare, ca o bază solidă pentru educația lui sufletească.

Cine-va poate foarte bine să aibă în capul său o întreagă enciclopedie de cunoștințe și să fie, cu toate acestea, o perfectă secătură, un om incapabil de vr'o treabă serioasă, de vr'o faptă mare și desinteresată, de practicarea vr'unei virtuți omenesti sau naționale.

Iar dacă e nedestoinic de asemenea lucruri, dacă nu caută decît să știe fără a produce, de ce folos este el societății? Iar dacă nu produce, cauza este mai ales lipsa de educație, căci, educația bună face pe om muncitor și stăruitor, ea aprinde în el făclia idealismului pentru binele social, ea desvoltă în el dorința de a contribui în chip desinteresat la mărirea politică, literară și științifică a patriei sale, contribuție care în cele din urmă poate folosi chiar întregii omeniri. Oricît s'ar părea de plausibil că domeniul științific ar fi o republică internațională, rămîne un fapt vădit că fie-care lucrare științifică poartă pecetea individuală nu numai a omului care a săvîrșit-o ci și a țării și a poporului căruia el aparține. Cine bunăoare nu știe, că azi Germanii sunt cei dintîiu, cei mai serioși muncitori pe tărîmul științific; cine n'a auzit de «*deutsche Arbeit*», «*deutsche Kunst*», «*deutsche Wissenschaft*», adică de munca germană, de arta germană, de știința germană? Nemții pun o particulară ambițiune în caracterul național al activității lor intelectuale și cu drept cuvînt, căci toată această titanică muncă și toate uimitoarele ei rezultate *nu ar exista astăzi dacă ei nu ar fi purtați de ceea ce ei numesc *deutsche Gesittung**, adică de *moravurile* germane. Este prin urmare o strînsă legătură între instrucția și educația pe care

o primește un popor și numai dintr'o armonică combinare a amîndurora poate rezulta un rod sănătos de civilizare.

Basarab.

LIMBI DE STAT ȘI LIMBI NAȚIONALE

D. H. Gaidoz, cunoscutul profesor la școala liberă de științe politice din Paris publică sub acest titlu o broșură, dealtcum un resumat al unui articol publicat de d-sa în «*Annales des Sciences Politiques*», în care stabilește modul său de a vedea în chestiunea naționalităților din Austro-Ungaria. Scrierea aceasta e polemică și deci un fel de răspuns la citeva articole apărute în «*La Pensée Slave*», organ croat ce apare la Triest.

D. Gaidoz admite, că dreptul de liberă desvoltare a limbelor naționale din monarhia habsburgică trebuie respectat, dar el cere ca pătura cultă a naționalităților să nu facă o sistematică opoziție limbelor culte, adică limbei germane, franceze și engleze. În special, el este de părere, ca naționalitățile din Austria să erijeze limba germană la rangul de limbă de Stat, de limbă internațională de comunicație ceea ce este, firește, o dorință platonice, pentru că naționalitățile de acolo n'au să se invoiască nici odată cu o astfel de «soluție».

Dar ceea ce este de importanță în această broșurică este pledoaria pe care o face autorul pentru introducerea *sistemului federativ* în Austria și Ungaria.

BĂNĂȚENII LA TURNU-SEVERIN

Concetățenii noștri din Turnu-Severin au avut zilele trecute o plăcută surprindere: marele cor românesc din Lugoj, în

Banat, însoțit de reuniunea învățătorilor de acolo, au făcut o excursiune la Severin și astfel s'a dat prilej unei adevărate înfrățiri între Bănățeni și Mehedințeni, înfrățire sinceră, entuziastă și plină de dulci nădejdi într'un viitor mai bun.

Reuniunea învățătorilor români dela școlile confesionale românești din diecesa Caransebeșului își ținușe anul acesta adunarea sa generală la Orșova, în zilele de 22 și 23 August. Cu această ocazie, ca întotdeauna, s'au organizat și festivități. Spre acest sfârșit veni la Orșova și vestita «*Reuniune de cântări și muzică*» din Lugoj sub conducerea președintelui său d. dr. Ștefan Petrovici, și a dirigintelui său d-l Ioan Vidu.

Trecem peste lucrările didactice ale acestei adunări, dealtcum destul de însemnate și notăm numai că după terminarea lor s'a ținut un frumos banchet și un splendid concert, al cărui program îl reproducem și noi aici:

1. *G. Musicescu*: Stejarul și cornul, cor mixt.

2. *Al. Flechtenmacher*: Imn de mărire, cor mixt.

3. *G. Verdi*: Trovatore a) Corul călugăriților din actul al doilea. b) «Miserere...» din actul al 4-lea. — Solo sopran d-șoara Elisaveta Mitar, iar Solo tenor d. dr. D. Florescu. — Acomp. pe pian: D-na Elena Dobrin.

4. *G. Musicescu*: Al 2-lea concert bisericesc. (Partea 1-a și a 2-a Allegro și Andante sostenuto).

5. *Ch. Gounod*: Serenadă, solo cântat de d-na Elena Marcovici, cu acomp. de pian.

6. *G. Musicescu*: Hora dela Plevna, cor pentru trei voci.

7. *Iac. Mureșianu*; Trecui valea (cu varia de I. Vidu) cor mixt.

8. *I. Vidu*: Resunetul Ardealului, cor mixt și solo sopran: D-șoara Elis. Danciu.

9. *I. Vidu*: Marșul lui Mihaiu Eroul (Melodie aranjată cor mixt).

Acest program bogat și bine ales a fost

executat, după cum ne asigură «*Foaia Diecesană*» cu un perfect succes și între tunete de aplause.

A doua zi după concert, corpul învățătoresc dimpreună cu corul din Lugoj plecă la Severin, unde fusese invitați de către reprezentanții populațiunii de acolo totdeauna ospitaliere și naționale. Aici lăsam să urmeze un resumat din descripția pe care o face *Foaia Diecesană* despre această excursiune:

Corul a plecat din Orșova luni cu trenul de după amiază. Pe la 5 oare a ajuns în Turnu-Severin. Gara de aici era plină de lumea, ce aștepta corul. De față au fost autoritățile politice, în frunte cu primarul orașului, corpul profesoral dela școlile medii și normale, în frunte cu prea simpaticul director al liceului, d-l D. Costescu, elevii dela aceste școli, diferite societăți între cari cele de cântări «*Doina*», «*Frohsinn*» și cea slavo-sîrbească, inteligență și popor, și pe deasupra banda militară. La sosirea trenului nostru în gară cântă «*Doina*». Dîndu-ne din tren primarul orașul, Aristid Anastasiu, ne întîmpină cu o cuvîntare clasică, căreia îi răspunde președintele Reuniunii din Lugoj, dr. Ștefan Petrovici. După aceasta vorbește conducătorul «*Doinei*», profesorul de muzică dela liceu d-l Paulian, apoi conducătorii societăților «*Frohsinn*» (germănește) și al celei slavo-sîrbești. D-l Dr. Ștefan Petrovici răspunde tuturor.

Între cuvîntări societățile au cântat cîte o piesă. După ce au cântat și corul Reuniunii noastre, excursioniști în frunte cu banda militară — după aceasta reprezentanții orașului, cari au făcut primirea, și ai societăților — și urmat de un imens public sunt conduși la biserică. Aci se servește de trei preoți o doxologie, la care a cântat corul condus de d-l Paulian. Dela biserică întreg convoiul merge la liceu. Aci profesorul, Nanu, întîmpină reuniunea cu o cuvîntare aventă, la care din nou răspunde Ștefan Petrovici.

În sunetele muzicii militare publicul se împrăștie, iar coriștii sunt conduși la internate, unde li se servește cina. Aci au fost și încortelați.

După cină urmează concertul, pe care las să-l aprecieze foile din România și sperăm că vom reproduce și în F. D. câteva aprecieri de acestea.

Concertul s'a ținut în grădina publică—o grădină de o frumusețe rară, pe malul stîng al Dunării. Pentru a descrie înfrumusețarea grădinei, plănuită de d-l inginer Lepri și făcută din incidentul concertului, nu aflu cuvinte. Unul dela noi, de dincoaci neobicinuit cu felul de decorațiuni, ce se fac dincolo de munți, mi-a zis, că *nici în raiu nu poate fi mai frumos.*

Ajungă aceste cuvinte!

Mine zi de dimineață, adică Marți, excursioniștii au vizitat institutele culturale mai însemnate, iar pe la 11 au părăsit Severinul, ducînd cu sine—de bună seamă—cele mai frumoase suveniri, datorite frunțașilor din T.-Severin, între cari numim și pe compatrioții noștri dr. *George Morariu* și *Jordan Bogdan.*

CONFERINȚA DEPUTAȚILOR ROMÂNI

Luni, în 4 Septembrie stil nou a avut loc în Cernăuți conferința anunțată a deputaților români bucovineni, avînd un singur, dar ardent de actual obiect de discuție: situația politică creată prin demersurile antagoniste ale guvernului. Au participat toți deputații afară de trei inși. Conferința a fost deschisă de baronul Eudoxiu *Hurmuzachi*, în calitate de president al dirigenței, dînd cetire telegramelor venite din partea alegătorilor români din toate districtele țării, depeși ce arată iritațiunea și indignațiunea justă, de care e cuprins poporul român bucovinean în fața necontenitelor încălcări, ce le suferă și a insultei date clerului la 18 August de șeful guvernului țării.

Față de evenimentul trist din 18 August, conferința a votat următoarea rezoluțiune:

«Deputații români întruniți în 4 Sept. a. c. au decis a enuncia următoarele:

«Discursul presidentului țării adresat în ziua natală a Majestății Sale, metro-

politului în prezența clerului ort.-or., cuprinde o gravă inculpare în contra unei părți a preoțimei române precum și a familiilor acestora.

«Unei părți a preoțimei ort.-or., române i-se impută direct lipsa adevăratului patriotism.

«Deputații români, conștii de neclintita fidelitate a Românilor bucovineni către imperiu și dinastie, declară energic, că consideră alocuțiunea aceasta a presidentului țării drept o vătămare gravă și în nici un chip justificabilă a sentimentelor sale celor mai leale și patriotice. Ei protestă cu toată tăria în contra unei astfel de suposițiuni.

«Ei își exprimă desaprobarrea și adîncă lor părere de rău față de această atitudine a presidentului țării și sunt necesați a recomanda viu tuturor Românilor de a transmite de azi înainte manifestațiunile lor de loialitate direct cancelariei imperiale de cabinet.

«In urmă își exprimă părerea de rău față de atitudinea metropolitului Arcadie, care a întrelăsat, atît în momentul în care s'a rostit acusa, cît și pînă în ziua de azi, a o respinge după cuvîntă și conform datoriei sale».

CONCESIUNI POLONILOR DIN RUSIA

Cetim în *Tribuna Poporului*:

Cel mai nou număr al ziarului Polon din Petersburg, „*Krai*“ (ținut), vestește reformele, ce vor fi introduse la școalele medii din «Regatul polon», în cît privește limba poloneză, anume: Limba polonă va fi obligătoare în toate școalele medii; în clasele inferioare va fi predată gramatica și tot ceea ce se ține de învățarea desăvîrșită a limbei, iar în clasele superioare se

va tracta literatura polonă și istoria ei. Bine înțeles, că prelegerile acestea se vor face în limba poloneză. În trăsături generale, programul învățării limbei polone va corespunde aproape pe deplin cu programul învățămîntului limbei rusești.

Meritul reformei-concesiuni îi revine, zice «*Krai*», guvernatorului general din Varșovia, principelui *Imeretinschi* și inspectorului general de școli din districtul Varșoviei, *Lighin*.

Discutînd reforma mai pe larg din punct de vedere pedagogico-didactic, foaia poloneză continuă:

«Dar scoaterea afară din școli a limbei materne mai prezintă un punct de vedere de asemenea foarte important atît pentru școlar și școală, cît și pentru societate și Stat. Copilul simte că limba, scumpă lui e nerespectată, batjocorită și că prin aceasta i se face nedreptate. Această împrejurare produce în școală o dispoziție sufletească foarte puțin de dorit, ea tulbură legăturile, trezește în inimele fragede amărăciune, care neconținut le va mistui. Ascultînd prelegeri în alte limbi străine lui, ear despre aceea, care îi este cea mai dragă și cea mai frumoasă, ne auzind nimic, în copil se deșteaptă regrete și minie». . . . .

Foaia polonă mai vorbește de o altă concesiune, anume: țarul a dat voe, ca țărani poloni, ce cad afară din ținuturile care formează așa zisul «Regat polon», și n'au pămînt, pot să dobîndească pămînt pînă la 60 *deseatine*.

Scoțînd la iveală importanța acestor reforme, și mulțumind țarului pentru ele «*Krai*» sfîrșește astfel:

«Ambele reforme vor întări credințioșia și alipirea tuturor Polonilor din Rusia către tronul rusesc și le va umplea inimile cu simțăminte de recunoștință și de dragoste către țarul actual. Ceilalți Slavi nu vor mai arăta asupra Polonilor din Rusia, că în

privința limbii stau mai rău, decît ei; ci vor arăta asupra Rusiei ca a unui Stat, care respectează drepturile de limbă ale popoarelor sale și știe să cîștige inimile lor pentru ideea sa de Stat și scopurile sale. În acest ultim secol, dela destrămarea Statului său, poporul polon a făcut astfel de experiențe, în cît conducătorii statului rusesc nu mai au trebuință a se teme de ingratitudea, de care altădată le era frică, ori de cîte ori era vorba să li se facă polonilor concesiuni în drepturile lor».

BARBARIA UNUI ȘEF DE GARA

Cetim în *Tribuna*: *O bașbozucie revoltătoare, comisă de împiegații gării dela Oravița Română față cu un țaran român, s'a întîmplat în 28 August. Inregistrăm faptul așa cum îl descrie un țaran, martor ocular:*

Un șef sălbatic.

Onorate d-le Redactor! Vin prin aceste puține cuvinte a vă arăta tirănia unui șef de gară, întîmplată în Oravița-română în 28 August, la trenul No. 5401.

Jovan Iencea din *Jam* voia să meargă cu trenul, apoi vine la cassa de bilete voios și cu banii în mînă cere 2 bilete la *Jam*. Servitorul *Fehér*, care punea bilete pe lăzile ce erau de trimis, se lasă de pus bilete și fără a zice *Jovan* vre o vorbă, *Fehér*, sătul de bere se pune cu palmele pe *Jovan* și-l lapadă afară în drum. Atunci sărmanul om, ca Român răbdător, numai atîta i-a fost împotrivirea, că zicea că nu are drept a-l bate, nefăcînd nimic. Apoi vine alt servitor, *Kalacion* și vrea să-l silească a nu mai zice nimic omul. Dar *Jovan* se ținea una bătut fără vină și cerea bilete, dar nu vrea a-i da. *Apoi aduseră*

pe șef; vine și se pune la socoteală cu un firer dela gendarmi, căci cum vor să-l maltrateze pe bietul Jovan.

Nu multe vorbe, și șeful îl înhață de gît și-l trage pe trepte în sus și ajunși în gang se pune a-l bate. Vine și un masinist, Iosif Pisl, și strigă «*Nur d'aruf!*» și la pregătire de a da mă văzu că sunt la spate și se lasă, căci mă cunoștea. Atunci șeful cu ajutorul a doi cassiri și un premser (trinar) îl traseră în lăuntru în cancelarie. Eu după ei. Apoi șeful striga după gîrbaciu și la moment îl avu, i-l dete un casir jidov, care apoi puse minile pe om să-l doboare jos. Jovan, cam tare, nu-l putură; apoi dăi cu gîrbaciul peste față și peste cap de n'aveau loc a da, căci erau trei pe unul, și omul totuș scăpa afară pe ușe vis-à-vis, dar cînele de Pinter îi puse pedeca.

Apoi după ce-l gîrbăciră toți de citeori le plăcu, mă văzură că sunt și eu acolo și se lasară. Eu am cerut dela șef cartea de jalbă, dar șeful n'a voit cu nici un preț a mi-o da.

Așa dară vin rugător către d-l redactor a publica în on. «*Foaia Poporului*»; ca să știe toți Români ce s'a întîmplat în *Oravița-română*. La cele petrecute, martori cu zecile.»

GAZETA TRANSILVANIEI

(DIN «ENCICLOPEDIA ROMÂNĂ»),

«*Gazeta Transilvaniei*», cel dintîiu ziar politic român dincoace de Carpați, înființat în Brașov la 1837.

Concesiunea de a edita ziare politice se da pe atunci numai tipografilor privilegiate. Astfel tipografia Ioane Gött în Brașov, cîștigînd dreptul de a tipări cite un ziar politic în limbile germană și maghiară, crezu, că va putea scoate și o foaie politică ro-

mână. Se învoi deci cu *George Barițiu*, pe timpul acela profesor, și tipări în Iulie 1837 cei dintîiu doi numeri ai «*Gazetei de Transilvania*». Publicațiunea însă fu sistată de colegiul censorilor, pînă ce a sosit rezoluțiunea prea înaltă, prin care împăratul Ferdinand a dat voe a se publica un ziar politic și în limba română.

În 1 Martie st. v. 1838 «*Gazeta*» de *Transilvania* reapăru «cu prea înalta voe» pe basa decretului guvernului transilvan cu data Sibiu 8 Martie 1838. Aceasta a fost la zece ani după aparițiunea celor dintîiu ziare maghiare în *Transilvania*, precum și a «*Curierului românesc*» înființat de Ioan Eliade în București și a «*Albinei românești*» în Iași.

Alături cu «*Gazeta*», ca adaos literar al ei, eșia «*Foaia literară*», care începuse să apară încă din 1 Ianuarie 1838 și care dela 2 Iulie al aceluiași an și-a schimbat titlul, numindu-se «*Foaia pentru minte, inimă și literatură*». Ambele foi eșiau odată pe săptămîină și erau tipărite cu litere vechi cirile. Ele erau redactate de *George Barițiu*, avînd ca colaboratori pe *Andrei* și *Iacob Mureșianu*, ambi profesori în Brașov. *Andrei Mureșianu* a fost în decurs de 10 ani (Iunie 1839 pînă în Martie 1849) colaborator intern permanent.

După căderea *Transilvaniei* în mîna insurgenților la 1849, «*Gazeta*» și «*Foaia*» fură suprimate și dela 1 Martie v. 1849, timp de 9 luni, n'a mai putut să apară. După pacificarea țării, la 1 Decembrie 1849, foile reapărură iarăși, dîndu-se redactorului *Barițiu* nouă concesiune sub condițiunea, ca «*Gazeta*» să publice toate măsurile și ordinațiunile oficiale ale guvernului. Dela această dată (1 Decembrie 1849) ziarul nu s'a mai numit «*Gazeta de Transilvania*», ci «*Gazeta Transilvaniei*».

În Martie 1850 aparițiunea «*Gazetei*» și «*Foaiei*» fu din nou sistată prin decret guvernial, și *Barițiu* fu depărtat dela redac-

țiune pentru-că cu toată provocarea autorității, n'a întrerupt publicarea raportului lui Avram Iancu asupra întâmplărilor din munți, ce apăruse mai întâiu la Viena în limba germană. După un interval de șase luni (13 Februarie pînă la 9 Septembrie 1850) «Gazeta» și «Foaia» reapar din nou sub redacțiunea lui Iacob Mureșianu, care pătruns de necesitatea existenței unui ziar român în Transilvania și Ungaria, făcu pași la guvern, cerînd concesiunea pentru redigiarea și edarea foilor, care i s'a și dat în Sept. 1850. Acestea reapărură în 6 Sept. 1850, pe lîngă obligațiunea, de a se conforma legilor măsurilor luate în urma stării de asediu și a nu ațîța diferitele naționalități.

Sub conducerea lui Iacob Mureșianu «Gazeta» Tr.» începu să adopte încet-încet literile latine în locul celor cirile.

De aci înainte «Gazeta Transilvaniei.» a apărut regulat, dar foarte adeseori erau confiscăți numeri din ea, și redactorul supus la mari și continue șicane. Timp îndelungat i s'a cerut, ca înainte de publicare articolii mai însemnați să-i prezenteze la poliție în traducere germană. Dar nu numai guvernul absolutist austriac punea cele mai mari pedeci în calea dezvoltării acestor foi, ci «Gazeta», și «Foaia», care erau mai cetite în Principatele române, întâmpinată la presiunea Rusiei, urmăriri și din partea guvernului din Muntenia încă de prin 1845 și îndeosebi pe timpul ocupațiunii rusești. «Gazeta» era prin decret imperial oprită de a trece în Principate. Era pusă o amendă de 50 galbeni pentru aeela, la care se va găsi. Aceasta însă nu împedea strecurarea ei în Principate, unde era cetită în ascuns.

Pînă la anul 1848 «Gazeta» a apărut odată pe săptămîină, de aci încolo tot de cîte 2 ori, iar în 1863—1864, pe timpul dietei transilvane din Sibiu, și de cîte 3—4 ori pe săptămîină. Dela 1862 era ti-

părită toată cu litere latine, ca și «Foaia», și cu ortografie etimologică. În 1865 «Foaia» înceta să mai apară. După decretarea fusiunii Transilvaniei cu Ungaria, în 1868, redactorul Iacob Mureșianu fu tras în cercetare penală pentru publicarea pronunțamentului dela Blașiu în contra uniunii. Procesele pentru pronunțament fură însă toate sistate la finea anului prin rezoluțiunea prea înaltă. În 1877 se intenta redactorului Iacob Mureșianu și colaboratorului G. Barițiu un proces de presă pentru mai mulți articoli politici, care s'a terminat în anul următor printr'un verdict de achitare al juriului din Sibiu,

În 1877 redactorul Iacob Mureșianu bolnăvindu-se greu, fiul său dr. *Aurel Mureșianu* veni de la Viena, unde făcea praxă judiciară și de avocat, și la 1 Ian. 1878 lua însuși direcțiunea și redacțiunea ziarului cu program precis național. Cu 1 Ian. 1881 «Gazeta» începu să apară de 3 ori pe săptămîină, fără a se urca prețul abonamentului, iar la 1 Aprilie 1884 deveni ziar cotidian. Aparițiunea zilnică a «Gazetei» dădu ocaziune studenților maghiari universitari de a demonstra contra ei și în Maiu 1884 ei arseră «Gazeta» în piața Clușului.

La 1 Ianuarie 1888 «Gazeta» serba jubileul de 50 ani dela înființarea sa. O dezvoltare foarte îmbucurătoare luă «Gazeta» un an mai tîrziu, dela Ianuarie 1889, prin întocmirea numerilor săi de Duminecă, ca foaie literară-politică populară, și prin edarea lor în mărime dublă, de 8 pagini mari, așa ca să poată fi abonați și separat cu prețul bagatel de 2 fl. la an. Aceasta fu prima foaie populară politică-literară la noi.

După strămutarea juriului la Clușiu, «Gazeta» a avut două procese de presă: unul în Martie 1888, celalalt în August 1890, ambele pentru «agitare în contra naționa-

lității maghiare» și ambele fiindu-se cu condamnări la închisoare.

Rolul, ce l'a avut «Gazeta Transilvaniei» în viața culturală și națională a Românilor, este cu atât mai însemnat, cu cât el nu se mărginește numai la Românii din Ardeal, Banat, Țara ungurească și la cei din Bucovina, unde această foaie a putut să intre în urma unei permisiuni speciale dela 1839 încoace, ci a fost în totdeauna un focar puternic al naționalismului pentru toată Româniea. Cu deosebire în periodul de renaștere națională, pînă la 1860, se întîlniră în coloanele ei și ale «Foaiei» condeiele agere mai ale tuturor scriitorilor români de dincoace și de dincolo de Carpați.

Zeitungsmanöver

Wien, 30. August.

Die «Neue Freie Presse» ist in Österreich so recht die typische Vertreterin jenes «Liberalismus», der in Ungarn zum Unglück des Landes und seiner Bewohner noch immer unumschränkt herrscht. Das Blatt, das sich so gerne als das führende Organ der Deutschen Österreichs aufspielt, ohne zu dieser Anmassung auch nur die geringste Legitimation zu besitzen, hat stets in erster Linie uns die Interessen des internationalen Judenthums gefördert und da dieselben bei der Clique, die in Transleithanien die tonangebende ist, stets die weitestgehende und liebevollste Unterstützung fanden, so erklären sich die Sympathien der «Neuen Freien Presse» für die Magyaren und der Hass, mit dem sie die Gegner derselben verfolgt, in leichtverständlicher Weise. Es gibt kaum eine unter den deutschgesalriebenen «liberalen» Zeitungen Österreichs, die die Notwehrbestrebungen der nicht-magyarischen Völker Ungarns mehr be-

kämpft und verhöhnt, wie die «Neue Freie Presse» und die blinde Feindschaft gegen diejenigen, die sich von den Magyaren nicht gutwillig zu rechtlosen Heloten machen lassen wollen, geht soweit, dass sie selbst deren ausserhalb der roth-weiss-grünen Grenzpfähle lebenden Stammesgenossen angreift, wo immer sich dazu nur Gelegenheit bietet. Seitdem die Bukowiner Rumänen ihr Volksthum energischer als sonst betonen, werden sie nun der «Neuen Freien Presse» ganz ebenso wie ihre Brüder in Ungarn und Siebenbürgen als «Chauvinisten» und «Irredentisten» bezeichnet, trotzdem sich der Kampf der Bukowiner Rumänen just gegen die angeblich von dem erwähnten Blatte so energisch bekriegte-Regierung des Grafen Thun handelt, trotzdem, wie in den letzten Verhandlungen des Bukowiner Landtages vom Abgeordneten Dr. G. Popovici in so überzeugender Weise dargethan wurde, die nationalen Interessen der Rumänen und der Deutschen in der Bukowina nahezu indentisch sind, da beide in gleicher Weise von der Überflutung durch das Slaventhum bedroht sind. Mit der grössten Genugthuung hat die «Neue Freie Presse» von der in ihrer Art geradezu einzig dastehenden Ansprache, die vor kurzem der Landespräsident der Bukowina, Freiherr v. Bourguignon an die Vertretung des rumänischen Clerus gerichtet hat und anstatt die unglaubliche Arroganz des genannten Beamten zu rügen, entrüstet sie sich über den «Chauvinismus» der Rumänen.

Das Hauptorgan der «Alliance israélite universelle», einer Vereinigung die einem Dreyfus zu Liebe die Existenz des französischen Staates in Frage stellt hat wohl nicht das geringste Recht ein Volk des Chauvinismus zu beschuldigen das auf vollständig gesetzlichem Wege seine Rechte zu wahren und zu vertheidigen trachtet!

Wie sehr sich die liberale Presse und vor Allem das Blatt in der Fichtegasse in der Beurtheilung selbst der innerpolitischen Verhältnisse Österreichs von den Sympathien für die judäomagyarische Clique in Ungarn leiten lässt, geht auch aus der schon widerlich wirkenden Aufdringlichkeit hervor, mit der immer wieder der Name des Freiherrn von *Chlumecky* als der des künftigen österreichischen Ministerpräsidenten genannt wird. Es gibt wohl selbst unter den Mitgliedern der gegenwärtigen Majoritätsparteien nur wenige, die dem Ministerium *Thun* aufrichtige Thränen nachweinen würden, sicher aber ist auch, dass Herr von *Chlumecky* weder rechts, noch links Sympathien und Unterstützung finden würde, denn die liberalen Blätter wissen zu seinem Lobe sonst nichts zu sagen, als dass er ein intimer Freund des ungarischen Ministerpräsidenten Koloman v. *Széll* ist und das ist, in Anbetracht der gegenwärtigen Stimmung in Österreich, wohl ein sehr bedenklicher «Vorzug»!

Austriacus.

„Für Wahrheit und Gerechtigkeit“

So lautet der Wahlspruch der gesamten Judenpresse Europas in der Affaire Dreyfuss. Die Welt dürfte noch nie einen solchen leidenschaftlichen Zeitungskrieg gesehen haben, als den, welchen die verschiedenen Schmoks für die Sache des neuerdings verurtheilten französischen Offiziers seit Jahren und mit unermüdlicher Kühnheit führen.

Es interessirt uns nur mässig, ob Dreyfuss schuldig oder unschuldig sei, denn es handelt sich da um einen Rechtsfall. Wir fragen uns aber, warum denn die Judenblätter ein solch wirklich beispielloses Interesse für diesen gewöhnlichen Rechtsfall

bekundet? Ist denn Dreyfuss der einzige Mensch auf dieser Welt, der vielleicht unschuldig verurtheilt wurde? Gab es und gibt es nicht unzählige reine Menschen-seelen, die irrthümlicher-und bedauerwerther Weise schuldlos zu den verschiedensten schweren Strafen verurtheilt wurden? Hat man es aber je erlebt, dass diese ehrenwerthe Presse einen solchen welterschütternden Lärm für die Sache irgend eines andern Unglücklichen geschlagen hätte? Warum hat sie aber sonst ihre sich heute so schrecklich aufbäumende Humanität nicht reden lassen? Wo waren denn da die heute so hell auflodernden angeblichen «Rechtsgefühle»? Warum hat sie in keinen anderen mehr oder weniger analogen Situationen ihr so feinfühlig sein sollendes Herz entdeckt? Ja, wie oft, du lieber Himmel, haben z. B. Rumänen in Siebenbürgen ohne die geringsten Schuldbeweise Jahre lange Zuchthausqualen von Seiten des politischen Generalstabs der Magyaren zu erleiden gehabt, ohne dass diese heute so impertinent von «Recht und Gerechtigkeit» faselnde Presse auch nur eine Zeile Notiz davon genommen hätte! Wie oft wird in Ungarn und Siebenbürgen das unbestreitbarste Recht, die elementarste Gerechtigkeit, die offenkundigste Wahrheit mit Csikosstielfeln zertreten, ohne dass diese sauberen Gerechtigkeits-Herolde auch nur ein Wort darüber verlieren würden?

In der Dreyfuss-Affaire aber schreien sie sich den Hals heiser, greifen die Säulen des französischen Staates an, rütteln an den höchsten Interessen desselben, um einen Freispruch oder doch eine erbärmliche Begnadigung für ihren traurigen Helden zu erzwingen!

Und diese Schandpresse erdreist sich, das hehre Wort der Gerechtigkeit in ihrem Munde zu führen und der Welt gewaltsam ihre niedrige rassenpolitische Auffassung aufzudisputiren.

Wenn es sich um in Ungarn und Siebenbürgen unschuldig verurtheilte Leute handelt, da motivirt z. B. die Wiener Judenpresse ihr Todschweigens-System damit, sie hätte kein Recht sich mit Fragen eines fremden Staates zu befassen. Ja, wass geht sie denn aber der Dreyfuss an? Er soll ja doch Franzose sein, heisst es?... Warum mischen sich also die Wiener und Budapester Moritze in diese Angelegenheit und warum überschreiten sie alle Schranken des internationalen Austandes und trachten so die französischen Gerichte zu beeinflussen?

Natürlich, aus dem einfachen Grunde weil Dreyfuss ein Jude ist und weil man ihm unbedingt «Gerechtigkeit» wiederfahren lassen muss, selbst wenn er wirklich, was sehr wahrscheinlich, schuldig ist.

Die Judenpresse hat aber durch ihr langjähriges unverschämtes Treiben längst den Anspruch verwirkt, von denkenden und anständigen Leuten ernst genommen zu werden.

Lucius.

INFORMAȚIUNI

Foile maghiare, fără deosebire de nuanță politică, sunt pline de temeri și griji, ce le inspiră situația din Austria. Astfel „Magyarország” dela 13 c., scrie la loc de frunte:

«Condițiunea de drept constituțional al legilor din 1867 poate fi privită ca și curmată. După părerea fiecărui om politic de vază, contactul constituțional cu Austria și regularea constituțională a raporturilor comune e redusă la minimul de verosimilitate. . . . .

«In primul rînd este înspăimîntătoare amînarea termenului regulării; anume numai către sfîrșitul anului se va putea ști care va fi în defnitiv punctul de vedere austriac». . . . .

«In organele presei guvernamentale și în unele enunțiațiuni apar niște modifițiuni ce-ți inspiră într'adevăr spaimă privitor la partea materială a pactului. Așa se pare, par'că cu griji febrile sunt căutate formele menite a înlocui condițiunile constituționale».

*

Cetim în *Gazeta Transilvaniei*:

Fișpanul comitatului Trencin a cerut ajutorul ministrului unguresc de interne pentru a deporta încă 103 copii slovaci în familia și regiuni curat ungurești, pentru a-i maghiariza. Fișpanii s'au și pus în mișcare, stăruind pe lângă locuitorii maghiari mai cu dare de mină să primească cite un copil în familiile lor. Zic maghiarizatorii, că încercările, ce s'au mai făcut în chestiunea aceasta, au avut succes. După colera din 1873, au fost duși în ținuturi ungurești 494 copii slovaci orfani, cari toți au devenit Maghiari. În 1877 au mai fost duși «Alföld» 191 copii slovaci. Așa știu «patrioții să-și arate umanitatea și milostenia față cu nenorociții copii orfani ai Slovacilor. Profită de nenorocirea lor, spre a-i despoia de naționalitate în schimbul unei bucăți de pine.

*

Foile ungureșt aduc știrea că deputații ardeleni ai camerei ungare ar fi pornit o mișcare cu scopul, ca să ceară dela guvern să continue opera colonisării începute în unele părți ale Ardealului, în special să ceară, ca să colonizeze familiile săcuesti.

*

La Congresul studenților ce se ține la Rîmnicul-Vîleii participă și cîțiva Bucovineni, firește, ca oaspeți și simpli spectatori.

POȘTA REDACȚIUNEI

Negru-Vodă. — Vi s'a trimis scrisoarea.